

Љубивоје Ршумовић

ПЛАНИРАЊЕ ПРОШЛОСТИ

Записи кречом по жабокречини

Copyright © 2012, Љубивоје Ршумовић
Copyright © овог издања 2012, ЛАГУНА

Илустрације Ранко Гузина

ПЛАНИРАЊЕ ПРОШЛОСТИ

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.
SW-COC-001767
© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Садржај

<i>Кречом по жабокречини</i>	11
Како упознати себе	13
Како освојити слободу	16
Како употребити живот	19
Шта дугујемо Земљи	22
Шта може Давид Голијату	25
Сјај разговора	28
Има ли лека за човека	31
Право нерођене деце	34
Транге-франге	37
Употреба живота	40
Збрз о жустрини	43
Рз о белом коњу	46
Муц о људима	49
Реч је о бригама	52
Загрц о ситницама	55
Звон о математици	58
Шамарање душе	61
Скупити новац	64
Пошто оптимизам	67

Ђар од ината70
Ђораве пословице73
Крес о камену76
Ране на Београду79
Смисао такмичења83
Српска реч компромис86
Како бити најбољи89
На слово, на слово Б92
Запис о финоћи95
Сизиф је успео.99
Како се праве деца102
Шум о шумоциду105
Шта су песници108
О глупости и досади111
Цврк о ћутању.114
Бити у праву.117
Слушати али чути.120
Дете и слобода.124
Шта пију краве127
Није него130
Поштуј реч.133
Батина нема деминутив136
Чекајући еквиноцијум139
Брст о Туциндану.142
Логос о логици145

Брзоплет о брзини148
Дисциплиновање мржње151
Урла на књижевног државника154
Не, немој ми прићи.157
Размишљање о срећи.161
Текст о контексту.164
Граф о робољудима.167
Шта је код нас на снази170
Наука о памети.173
Припните речи176
Бог свима помаже179
Његошеве тачкице183
Уредба о мангупима186
Феномен путовања190
Људи од три књиге193
Ко се крије иза лажних имена196
Жута патка.200
Ко нам шаље поруку204
Именовање тајни207
Новак – опште добро210
Један велики аплауз214
Живот – једино богатство.218
Безбројни живот222
Разбрбљавање народа226
Цена славе229

Отровно огледало	233
Наша криза дуга сто година	236
Једна глава – ’иљаду језика	239
<i>Ко је аутор</i>	243

Кречом по жабокречини

Ови записи, под насловом Планирање прошлости, објављивани су у Вечерњим новостима током 2011. и 2012. године. Поднаслов су добили када је сазрела одлука да буду штампани као књиџа.

Шта значи реченица у поднаслову: Записи кречом по жабокречини?

Преведена буквално, са српског на српски језик, зласила би: Писање калцијум-оксидом по устајалој бари!

Тако би је, можебићи, написали хумористици на постојку књиџе афоризама или сатиричних прича. Али песници, ти „непризнати законодавци света“, како каже Шели, не проуштају прилику да такву једну стилску фигуру одену у приодну, ефектну и допадљиву игру речи. Ако поновиће у себи неколико пута „кречом по жабокречини“, осетиће, више него чути, два звучна удара: „реч“ и „чини“. То је та игра коју песник није смео да не примећи, и није могао да не примени, јер је дубоко уверен да реч чини чуда!

„Песници су лажови који увек говоре истину“, рекао је француски књижевник, академик Жан Кокто. И сам је писао песме, па можемо веровати да је био у праву. Али једно је сигурно, и песници, као и остали уметници, ствараоци, имају моћ да гледају кроз време, и ишли су старији све чешиће се осврћу у прошлост, да би у њој препознали будућност.

Седамдесетипрогодишњи аутор ових записа свесно ризикује да га читаоци, нарочито они млађи, назову „кречаном“, па оваквим поднасловом тражи помиловање, правећи се да им излази у сусрет.

Живи креч, бивши камен кречњак, из кога је вајром истеран угљен-диоксид, прејун је тојлошне енергије, све док се не погаси. А гаси се водом, оном обичном, ха-два-о, која лако постаје жабокречина, ако не тече, ако се не таласа, ако се олећи и претвори у бару.

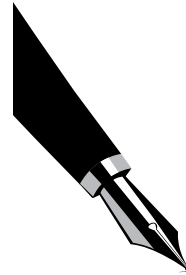
У преносном значењу, реченица Записи кречом по жабокречини поручује да је немогуће било шта добро и корисно урадити у друштвеном и политичком окружењу које се бајрџа у незнању, инертношћу и грамзивошћу. Сведочећи о времену у коме су настали, ови записи су пре одјек и одраз стварног живота у ауторовом огледалу, него нека айсолутна истина.

Призивајући у сваком запису понеког мудрог мислиоца, као заштићеног сведока, час одбране, час оштражбе, аутор је налазио драгоцену утеху за себе, верујући да то може бити утеха и читаоцима.

Аутор је захвалан свима који су му помогли у науку да покуша да буде будилник усјаваних савести, а посебну захвалност дуђује исписнику, седамдесетипрогодишњем Ранку Гузину, који је својим карикашурама овеселио стране ове књиџе.

Јула 2012. у Баћевицу,
на Слободној територији

Љ. Р.

Како упознати себе

Када Човек прекорачи седамдесету – све трке оставља за собом. Престаје да се такмичи с Временом. Коначно се дозива памети, никоме се више не извињава, никога више не би „одерао од батина“. Када саветује, говори у пословицама. Не тугује за пропуштеним приликама. Почине да се дружи са боловима у пределу кичме, а раздружује са боловима душе. Намерно багателише нагон за чистим смислом, даје себи слободу да буде разбарушен. Оно што зову психом он потискује украј: какви комплекси, кави бакрачи!

С времена на време сећање на оца и мајку освоји му интимни предео личности. Проради још једном вага у души: да ли им је довољно вратио, колико се достојно раздужио за све што су чинили за њега? Заслужује ли да његова слика стоји поред њихове? Деца и унуци су лепа страна стварности, терет који се воли. Присутни су опипљиво, као значке са нацртаним осмесима.

Каже се да стар Човек подетињи.

Не! То детињство Човеково дорасте да поново замени свакодневицу. Нова слобода почне да му осваја мисли, слобода без материјалног интереса. Почне жеђ за митологијом и глад за игром. Почне присећање на она времена радозналости, радости

од рада и сазнања. Посеже се за бесмислом, праве се тихи планови за улепшавање прошлости: да ли се на животној пртини види довољно јасно лични траг Човеков? Јер, будућности више нема, осим у успоменама других!

Доктор Владета Јеротић тврди да се Човек усавршава и после смрти! Старост је, можда, богомдана лабораторија за практичне експерименте, припрема за то усавршавање. Време добија димензије о којима пише Стивен Хокинг. Човек прати своје закривљено Време, предаје му се и поистовећује са хладном самоћом у коју се претвара и цела Васељена, бежећи сама од себе. Човек постаје Васељена, осуђена да неумитно жури ка својој Црној рупи!

Човеку није дато да спозна тајну Васељене, али му је дато да се радује подвигу Стивена Хокинга, који признаје: сваки пут кад се приближио тој тајни, Васељена му је одузимала по једну животну функцију. На крају му је одузела и моћ говора. Можда му не дозвољава да нам саопшти једноставну истину: Човеку није дато да спозна сам себе!

Како освојити слободу

Никако.

Чим је човек освоји, он постаје њен власник, и она више није слобода.

Дакле, слобода не постоји, постоји само борба за слободу.

Ипак... Слобода је ту, говоримо о њој, дакле она на неки начин постоји. Постоји као привид, као што постоји Лепота. Идеал за који се боримо. Тај привид је у човеку, није ни у времену ни у простору, него у оном најтананијем делу људског бића, који зовемо душом.

Управо зато што је привид, слобода је повезана са моралом. То је садржано и у Кантовом категоричком императиву: „Слобода је дозвољена утолико уколико не угрожава слободу других“. Али, ко је тај, или који су ти, који би требало, и шта је то што би требало да „дозволи слободу“? То Кант не каже. Чињеница да Неко или Нешто може да дозволи или не дозволи слободу – чини ту слободу робом, власништвом, сужњем нечије воље, и самим тим слобода губи своје основно својство – саму себе!

Тешко је, наравно, овако лаички оспорити Канта. Основно начело категоричког императива гласи: „Ради тако да начело твоје воље може у свако доба постати општим законом!“ Значи, то је

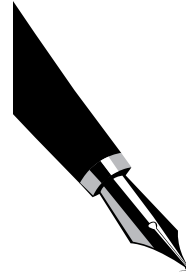

заповест која наређује да се нешто ради због саме те радње, без обзира на циљ!

Човек који се ових дана, шетајући Београдом, упусти у философирање о слободи не може а да не примети два графита по улицама: „Слобода за гробаре!“ и „Слобода за Уроша!“ Ако човек не зна да су то написале особе ЈУЛ-ом и *Пинком* ометене у развоју, помислио би да је то Кантов категорички императив на делу: није више циљ чојствено од себе одбранити слободу и право на живот невиног Француза, нити слободу и живот полицајца који ради свој посао, циљ је потрошити личним (а не општим) законом приграбљену слободу.

Слобода је нека врста опијата, веома опасна врста! Понесеност бораца за слободу лако се задовољи сурогатом слободе, оличеним у моћи, власти и новцу. Тако злоупотребљена слобода зове се терор, криминал и злочин. Док је привид – слобода јесте повезана са моралом! Када добије лик, кад се материјализује у радњу, она је рушилачка, дакле аморална.

Ево још једног графита са београдских улица: „Онај ко јесенас погине у борби за слободу – за њега нема зиме!“

Како употребити живот

Одавно је песник певао о „сунцу туђег неба“, наговарајући људе да не напуштају своје природно станиште и своје корене. Али оно нешто номадско, трагачко, презнатижељно, а можда и спасилачко у Човеку, тера га да тражи боље и лепше, комотније и лакше. Одлази у Свет са подигнутом заставом Елпиде, варљиве Наде, оне једине која је, за утеху, остала у Пандориној кутији.

А кад нађе тај нови Живот, Човек почиње да га троши, безбрижно и самозадовољно, уверен да је вредело за то жртвовати и завичај и школске другове и *Белог анђела* милешевског и ћирилицу. Изводи децу на пут, али не овај наш, макадамски, скрпатни, тегобни, него на асфалтирану, светску аутостраду, која води директно у кабинете престижних колеца и мултинационалних компанија.

Наизглед, не може му се ништа замерити! Човек је нашао срећу. Умеће он да каже како је Тесла постао Тесла тек кад је отишао у свет, Лика му то не би могла омогућити! Али ће заборавити да је Иво Андрић остао, мада је и он могао да оде, и прећутаће да је Андрић рекао: „Што не боли – то није живот, што не пролази – то није срећа!“

Питање из наслова треба проширити, да гласи: „Како најбоље употребити живот у Србији?“

Наравно, ма где били не треба га трошити на чекање било чега! Ништа нам неће пасти с неба, ништа нам нико неће поклонити без интереса, ништа добро нам неће донети мангуплуци и терање ината законима. Ако сачувамо Мајку Земљу, ону црницу, ораницу, плодну и дародавну, имаћемо и све друго. То је једини суверенитет који је одржив од почетка до краја. Четрдесет килограма кукурузног семена, са четири хектара оранице, даје четири тоне кукуруза. Која друга делатност, осим криминалне, може да донесе такав профит?

Треба рада?

А где не треба. Земље имамо, семена имамо, кише и воде имамо, тракторе имамо, горива имамо, све је ту, надхват руке. Само се памет мало поизмакла. И политичка воља се покондирила, дува у дипле новог светског поретка, уместо у старе, добре, српске домаћинске двојнице.

Јапанци су проучили наш случај и кажу да би само Војводина могла да храни пола Европе. Кад су их наши аграрни философи, на једном сајму у Новом Саду, питали како они то мисле, Јапанци су одговорили: „Ми можемо да вам покажемо пут до извора, али не можемо да пијемо уместо вас!“